

10. *Vanodatok stb.*

Cuprotungstit; $W O_3 = 76$, $Fe_2 O_3 = 1.55$, $Cu = 5.10$,
 $Ca = 15.25$; Chili.

Uranosphaerit; Schneeberg, Szászország.

11. *Sulphatok stb.*

75. Bartholomit; St. Bartholomew, Ny. India.
Cüpromagnesit; a Vesuv kivetési termékeiben.
Dolerophanit; Vesuv.
Ettringit; Ettringen.
Guanovulit; Perui guanoban.

80. Hydrocyanit; Vesuv.
Maxit (Leadhillit); Mala Culzetta, Sardinia.
Nitroglauberit: Domeyko, Chili.
Syngenit (Kaluszit); Kalusz, Galicia.

12. *Carbonatok.*

Dawsonit.

85. Schöckeringit; Joachimsthal.

13. *Carbo-hydrogen vegyek*

Aragotit; New-Almaden.
Bombiccit; Castelnovo; Toscana.
Byerit; Colorado.
Siegburgit; Siegburg, Bonn mellett.

90. Wheelerit; New-Mexico.

Ezekon kívül még 36 oly speciést említ föl, melyek még nincsenek annyira tanulmányozva, hogy a rendszerbe biztosan lennének beilleszthetők, melyek tehát még a rendszeren kívül állva, tüzetesebb tanulmányozást igényelnek.

VEGYESEK.

A m. kir. földtani intézet ez idei fölvételeit illetőleg az intézeti igazgató által a nagymélt. földmív., ipar és keresk. m. kir. ministeriumhoz fölterjeztett tervzet a ministerium által jóváhagyva visszaérkezett. — Az idén

felveendő terület a tavaly felvetthez közvetlenül csatlakozik, annak folytatását képezi s délnek a Drávaig s nyugatnak az osztrák és stájer határig terjed. — A terület felvétele következőleg osztatott föl a geológok között:

Dr. Hofmann Károly főgeológ a katonai törzskari térkép alantabb főlemlített lapjainak magyarországi részeit veszi fel: 47., 48., 50. osztály 21. és 22-ik rovata, továbbá az 51., 52, 53., 54. osztály 20., 21. és 22 ik rovata.

Böckh János főgeológ a 62 ik osztály 30., 31., a 63-ik osztály 25—28. és 31., a 65-ik osztály 26—28. és a 66-ik osztály 27., 28-ik rovatainak megfelelő lapokat.

Róth Lajos osztálygeológ az 58 és 59 ik osztály 24—27. rovatai — a 60-ik osztály 24—26. és a 61. és 62-ik osztály 27. és 28-ik rovatainak megfelelő lapokat fogja felvenni.

Matyasovszky Jakab osztálygeológ pedig az 55 --57 osztály 20—22-ik, továbbá az 58—59-ik osztály 20—23-ik s végre a 60—61-ik osztály 21—23-ik rovatainak megfelelő lapokra eső területen lesz elfoglalva.

Erdélyben Herbach Ferenc felvételeit szintén folytatja, még pedig nyugati részében, a múlt évben dr. Pávay Elek számára kijelölt területen, a 11—16 ik oszt. 2-ik és a 11., 14. és 15 ik oszt. 3-ik rovatainak megfelelő lapokra eső területen.

Az intézet többi személyzete oly módon lesz beosztva, hogy Stürzenbaum József segédgeológ Böckh J. főgeológ mellett, Kókán János gyakornok Dr. Hofmann Károly főgeológ mellett és Halaváts Gyula gyakornok Róth Lajos osztálygeológ mellett fog működni.

Az intézeti igazgató pedig részint a múlt évben fölvelt területet fogja beutazni, részint pedig előleges tájékozódás tekintetéből a jövő évben felveendő területre fog kirándulni, nevezetesen a bánsági hegység területére, a honnan azután a a felvételek folytatódásgosan éjszak felé fognak keresztül vitetni.

Végre még dr. Koch Antal kolozsvári egyetemi tanár is részt veend a felvételekben, ő nevezetesen a kolozsvári sze-

gélyhegység felvételével bízott meg, mely terület egy részének általános felvételével már régebben dr. Pávay Elek volt elfoglalva.

A fölvételek május hó folyamában megkezdettek, a geológok a kijelölt területekre rándultak ki, a hol, hogy működésük minél sikeresebben legyen foganatosítható, a nagymélt. ministerium által nyílt igazolványnyal láttattak el s egyszersmind a megfelelő törvényhatóságok is fölszóllítottak a ministerium útján, hogy a geológoknak, a mennyiben ez szükségesnek fog mutatkozni, mindenben segédkezet nyújtsanak.

S. F. — Az éjszak-amerikai Egyesült Államok nyersvas-termelése. — Az amerikai nyersvas-termelésről legrégebb adataink 1620-ból származnak s különösen Virginiára vonatkoznak. Teljesen megbízható adataink ezen iparágat illetőleg csupán a jelen század elejétől vannak, még pedig: a magas kemencék ezek termelése vám-

	száma:	mázsákban:
1810-ben	153	1 078,160
1830 "	"	2.741,500
1840 "	"	5.738,060
1850 "	377	11.295,100
1860 "	574	19.751,180
1870 "	"	21.057,620
1871 "	"	39.000,000
1872 "	"	56.601,400
1873 "	735	53.908,688

1872-ben a nyersvas-bevitel 3.879,140 mázsára rugott; mit a föntebbi — 1872 ik évi — összeghez adva 60.480,540 mázsányi nyersvas feldolgozást tesz ki.

Ezt az 1840-ben földolgozott tömeggel összehasonlítva, azt találjuk, hogy a legutolsó 32 évben a földolgozott nyersvas tömege közel 730%-al növekedett.

A termelés ellenben közel 990%-al emelkedett, vagyis átlagban évenként közel 901,980 mázsával.

A nyersvas mázsájának árát 3 frt 72 kr-ra téve, az 1872-ik évi termelés összes értéke körülbelül 200 millió frt, mit 39 mill. lakosra fölosztva, fejenként 139 font esik, 5 frt 13 kr. értékkel.

Az osztrák-magyar monarchiában az évi termelés, mázsánként ugyanazon arával 10.080 810 mázsát tett ki, 37.480,000 frt osztr. értékkel (Ausztriában 1873. Magyarországon 1871-ből). — Ugy hogy ezt fejenként felosztva.

Az osztrák-magyar monarchiában esik fejenként 28 font 1 frt 04 kr. értékkel.

A legújabb statisztikai adatok alapján a fűtebbi számitás szerint esik fejenként :

Angolországban	410 font 15 frt 25 kr. értékkel.
Belgiumban	226 " 8 " 41 " "
Németországban	103 " 3 " 83 " "
Scandináviában	102 font 3 frt 79 kr. "
Franciaországban	65 " 2 " 41 " "
Oroszországban	8 " — " 32 " "

1873-ban a 24 egyesült államban volt összesen

- 229 antracit-magas kemence 40.290,000 mázsa össztermelés-képességgel, vagy kemencénként 176,000 mázsa.
- 322 magos kemence faszénre, 17.829,780 mázsa össztermelés-képességgel vagy kemencénként 55,000 mázsa.
- 184 magos kemence koksz, kőszénre stb. 34.420,000 mázsa össztermelés-képességgel; vagy kemencénként 187,000 mázsa.

735 magos kemence 92.539,780 mázsa nyersvastermelési képességgel.

A magos kemencéknek az egyes államokban való eloszlását illetőleg a következő táblázat kellő átnézetet; nyújt :

Állam	Magas kemencék antracitra		Magas kemencék faszénre.		Magas kemencék koksz, kőszénre		Összesen	
	szám	term. képesség; v. mázsa	szám	term. képesség; v. mázsa	szám	term. képesség; v. mázsa	szám	term. képesség; v. mázsa
Maine	—	—	1	50,000	—	—	1	50,000
New-Hampshire	—	—	1	—	—	—	1	—
Vermont	—	—	5	100,000	—	—	5	100,000
Massachusetts	1	120,000	5	240,000	—	—	6	360,000
Connecticut	—	—	9	500,000	—	—	9	500,000
New-York	45	8.800,000	22	960,000	—	—	67	9.760,000
New-Jersey	16	3.100,000	—	—	—	—	16	3.100,000
Pennsylvania	152	25.150,000	44	1.410,000	73	13.730,000	269	40.290,000
Maryland	6	440,000	14	648,780	8	800,000	28	1.888,780
Virginia	1	300,000	33	1.345,000	—	—	34	1.645,000
New-Virginia	—	—	3	160,000	5	1.160,000	8	1.320,000
Georgia	—	—	13	780,000	2	60,000	15	84,000
Alabama	—	—	20	1.150,000	—	—	20	1.150,000
North Carolina	—	—	10	276,000	2	20,000	12	296,000
Tennessee	—	—	24	1.294,000	3	520,000	27	1.814,000
Kentucky	—	—	23	1.440,000	6	1.020,000	28	2.460,000
Ohio	—	—	40	2.640,000	62	11.600,000	102	14.240,000
Indiana	—	—	—	—	7	1.090,000	7	1.090,000
Illinois	4	1.160,000	—	—	5	1.620,000	9	2.680,000
Michigan	1	320,000	30	2.456,000	3	500,000	34	3.376,000
Missouri	—	—	12	1.440,000	9	2.300,000	21	3.780,000
Wisconsin	3	1.000,000	11	840,000	—	—	14	1.840,000
Minnesota	—	—	1	—	—	—	1	—
Texas	—	—	1	—	—	—	1	—
24 államban	[229]	40,900,000	[322]	17,829,780	[184]	34,420,000	[735]	92,539,780

Diatomacéák, mint a *Mytilus edulis* tápláléka. Deby J. ur a brüsseli piacon árult *Mytilus edulis* nevű kagylókat megvizsgálván, ezek gyomrában 37 diatomea-fajt talált, közöttök a *Hyalodiscus stelligert* is, mely faj eddigelé csakis Floridából volt ismeretes (Nature).

S. F. — Petroleumtermelés Oroszországban. — Oroszország legdúsabb naphtaforrásai a balachani rónán találatnak, melyek évenként átlagban 14 mill. pud naphtát szolgáltatnak. Ezenkívül még különösen Tschemken szigete igen dús petroleumban. Nem szenved különben kétséget, hogy ezeken kívül még egyéb forrásokra is fognak bukanni s így az évenkénti termelés még tetemesen emelkedhetik. — Jelenleg Bakuban 109 petroleum-tisztító van, melyek évenként 2 millio pud petroleumot szolgáltatnak, a mi Oroszország egy évi petroleum-használatának $\frac{1}{9}$ -ed részét teszi ki. A megtisztított petroleum pudjának ára, levonva belőle a visszamaradt anyagok értékét, Bakuban 1 rubel 19 kopek, Pétervárt pedig 1 rubel 50 kopek. (Oesterr. Ztschr. 23. 91.)

S. F. — Adatok a szántóföldtalajok ismeretéhez cím alatt W. Knopar az Avezzano melletti (Abruzzok) Lago Fucino tónak jelenleg kiszáradt tüledéket ismerteti. Az anyag szürkésfehér, összefüggő, beszáradt, földes törésű tömeget képez. Sósavval való leöntés alkalmával a mészdús márgákhoz hasonló erélylyel nagy mértékben pezseg; a talaj ugyanis közel 50% szénasavas calciumot tartalmaz s ennélfogva a legsajátosabb természetű tüledék-anyagok közé tartozik. A kiszáradt iszap tisztán agyagszürke, finom földrészecsek²ből áll:

$$\begin{array}{r} \text{Hygroskopikus és vegyileg lekötött} \left\{ \begin{array}{l} \text{viz} \quad 1.40 \\ \text{humus} \quad 1.30 \end{array} \right\} = 1.70 \begin{array}{l} \text{hevítési} \\ \text{veszteség} \end{array} \\ \text{finom talaj} \quad 98.30 \\ \hline 100.00 \end{array}$$

A finom talaj, vagyis az összes ásványos alkatrészek együttesen, magában véve száz részben a következő agyagokból áll:

I. Chloridok (kősó, NaCl) .	0·0																									
II. Sulpathok (gypsz. Ca SO ₄)	0·0																									
III. Carbonatok	<table style="border: none; display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td style="padding: 0 5px;">{</td> <td style="padding: 0 5px;">mész . .</td> <td style="padding: 0 5px;">48·3</td> <td style="padding: 0 5px;">}</td> <td rowspan="2" style="padding: 0 5px;">49·8 Carbonatok</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="padding: 0 5px;">magnesium</td> <td style="padding: 0 5px;">1·5</td> <td></td> </tr> </table>	{	mész . .	48·3	}	49·8 Carbonatok		magnesium	1·5																	
{	mész . .	48·3	}	49·8 Carbonatok																						
	magnesium	1·5																								
	<table style="border: none; display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td style="padding: 0 5px;">{</td> <td style="padding: 0 5px;">finom quarz-</td> <td></td> <td style="padding: 0 5px;">}</td> <td rowspan="4" style="padding: 0 5px;">32</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="padding: 0 5px;">homok .</td> <td style="padding: 0 5px;">0·9</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="padding: 0 5px;">lekötött ko-</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="padding: 0 5px;">vasav . .</td> <td style="padding: 0 5px;">31·1</td> <td></td> </tr> </table>	{	finom quarz-		}	32		homok .	0·9			lekötött ko-				vasav . .	31·1									
{	finom quarz-		}	32																						
	homok .	0·9																								
	lekötött ko-																									
	vasav . .	31·1																								
Kovasav és a IV. kovasavsók aljai	<table style="border: none; display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td style="padding: 0 5px;">{</td> <td style="padding: 0 5px;">timföld . .</td> <td style="padding: 0 5px;">9·5</td> <td style="padding: 0 5px;">}</td> <td rowspan="2" style="padding: 0 5px;">14·4</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="padding: 0 5px;">vasoxyd . .</td> <td style="padding: 0 5px;">4·9</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="padding: 0 5px;">kali . . .</td> <td style="padding: 0 5px;">0·7</td> <td></td> <td rowspan="3" style="padding: 0 5px;">3·8</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="padding: 0 5px;">natron . .</td> <td style="padding: 0 5px;">0·2</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="padding: 0 5px;">CaO, MgO, FeO . .</td> <td style="padding: 0 5px;">2·9</td> <td></td> </tr> </table>	{	timföld . .	9·5	}	14·4		vasoxyd . .	4·9			kali . . .	0·7		3·8		natron . .	0·2			CaO, MgO, FeO . .	2·9				50·2 silicatok
{	timföld . .	9·5	}	14·4																						
	vasoxyd . .	4·9																								
	kali . . .	0·7		3·8																						
	natron . .	0·2																								
	CaO, MgO, FeO . .	2·9																								
		100 0																								

(London. Vers. St. **17.** 401.)

TÁRSULATI ÜGYEK.

Szakgyűlés 1875-ik évi május hó 12-én.

1. Inkey Béla, „A székesfehérvár-velencei hegység granit- és trachytnemű kőzetei“ című értekezését olvasta föl (L. a jelen számban).

2. Stürzenbaum József segédgeológ „Adatok a Bahány Ceratites-Reitzi színje faunájának ismeretéhez“ című értekezését olvasta föl. Ezen értekezés később fog csak megjelenni.

3. Harmadik tárgy gyanánt Halaváts Gyula geológusgyakornok „Selmechánya andesin bazaltjai“ címmel olvasott föl egy rövid értekezést. (L. a jelen számban).

4. Az értekezők sorát végre dr. Szabó József zárta be, ki a parádi újabb enargit előjövételről tartott rövidebb ismertetést, (L. a jelen számban).

5. Végre a titkár a belépett új tagok neveit olvasta föl, ezek: Péter János főrealtanodai és Aigner Sándor főgymn. tanár Pécsett, dr. Osterlamm Szilárd orvos, dr. Azary Akos m. k. egyetemi tanárségéd, Varinyi